

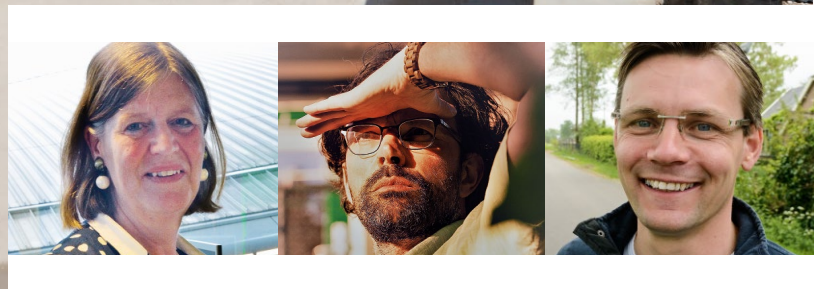
ALUMNIVERENIGING VAN HOGESCHOOL VAN HALL LARENSTEIN
EN HELICON MBO VELP / JULI 2017

WA3 MAGAZINE

Sint Jansbeek
weer boven water

Rijkswaterstaat werkt
aan fietsinfrastructuur

Historische moestuinen
met potenties

COLOFON

Hoofredactie

Doede Wessels (VVA), Ria Dubbeldam (gaw)

Redactie

Christel Klaren (VVA), Tamara van Tricht, Carla Schütte, Edwin Vriezen, Melanie Koning, Leonie Heutink

Redactieadres & ledenadministratie

VVA Larenstein
Postbus 350, 6880 AJ Velp
T 026-3695725

E redactie@vva-larenstein.nl
E administratie@vva-larenstein.nl
www.vva-larenstein.nl

Advertentieverkoop

Medialijn bv, Sandra Hepping
T 0314-763735
E s.hepping@medialijn.nl

Opzeggen lidmaatschap

Schriftelijk voor 1 december 2017.

Copyrights

Het auteursrecht berust bij de uitgever en de auteurs.
Overname van artikelen wordt gewaardeerd, mits voorzien van een deugdelijke bronvermelding.

Aansprakelijkheid

De uitgever en auteurs streven naar juistheid van de informatie. De uitgever en auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor schade die het gevolg is van handelingen gebaseerd op onze informatie.

VVA-bestuur

Voorzitter / Wim Glaap
E voorzitter@vva-larenstein.nl
T 06-50237939

Penningmeester a.i. / Erwin van den Berg
E penningmeester@vva-larenstein.nl
T 06-13356669

Secretaris / vacant
E secretaris@vva-larenstein.nl

Bestuurslid Communicatie & Social Media / Jan Abelen
E communicatie@vva-larenstein.nl
T 06-37482861

Bestuurslid Regiozaken / Wilco van Hout
E regiozaken@vva-larenstein.nl
T 06-83608249

Regiocoördinatoren

Noord / Marije Kattenwinkel
E noord@vva-larenstein.nl, T 06-18723541

Oost / Henk Vrieling
E oost@vva-larenstein.nl, T 06-19366667

Zuid / Trudy Bus en Arian Bossers
E zuid@vva-larenstein.nl, T 06-54741821

West / Martin Lenferink
E west@vva-larenstein.nl, T 06-26108872

Coördinator Helicon / Gerben de Graaf
E mbcs@vva-larenstein.nl, T 06-12890400

Opdrachtgever / VVA Larenstein

Uitgever / VVA Larenstein en gaw ontwerp+communicatie
Druk / Senefelder Misset

Vormgeving / gaw ontwerp+communicatie, Wageningen
Oplage / 4.000

Coverfoto / Hans van den Bos
ISSN 1879-422X

ALUMNIVERENIGING VAN HOGESCHOOL VAN HALL LARENSTEIN EN HELICON MBO VELP / JULI 2017

INHOUD / 3 / 17

- 7** Twee Heliconners realiseren droom in Zweden
Tobias Moes en Mirthe Fokker begonnen bij Helicon met een student-bedrijf, nu runnen ze in Zweden een camping met outdoorcentrum.
- 8** Blauwe levensader van Arnhem hersteld
Dit najaar zal de Sint Jansbeek weer door de Arnhemse binnenstad stromen. Elk stukje beek is in zijn omgeving ingepast.
- 10** 'Fietsinfrastructuur draagt bij aan een langere levensduur'
Annemiek Tromp ziet veel kansen voor fietssnelwegen, vooral langs kanalen. Dit haalt mensen uit de auto om naar het werk te gaan.
- 13** VVA-lid Elsbeth Gerritsen
Help mee aan verduurzaming: doneer een boom!
- 14** Faunabeheer met behoud van respect voor de dieren
Door beter voedselaanbod in wildleefgebieden in combinatie met beheerst afschot ontstaat minder overlast en is minder afschot nodig.
- 16** Historische moestuinen met verhalen en potenties
Taco IJzerman is op de kasteelboerderij van landgoed Huis Sevenaer tuinbaas en vrijwilligerscoördinator.
- 18** Stelling: excursies en netwerkvondten zijn waardevol
De VVA organiseert excursies door heel Nederland, naar het buitenland en nu ook regionale netwerkvondten. Hoe waardevol zijn deze activiteiten?
- 21** Big data voor optimaal boombeheer en -beleid
Ook in de bomenwereld zijn big data niet meer weg te denken. Tree-O-Logic heeft voor overheden de softwaretool Treedash ontworpen.
- 22** VVA-excursie Reeuwijkse Plassen
Met een boot ging de excursie onder meer naar de natuurlijk beheerde polder Oukoop, waar melkveehouder De Goeij zijn bedrijfsvoering toelichtte.

Verder

VVA-nieuws & agenda / column Erwin van den Berg

14

16

21

Trots zijn op VVA Larenstein

Wim Glaap. foto Otto Vaessen

Kijken we naar het werkveld, dan zien we overal de bedrijvigheid weer toenemen. En thema's als duurzaamheid, klimaatadaptatie, circulaire economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen behoren inmiddels tot de dagelijkse uitgangspunten van vele initiatieven.

Alumni en studenten zijn op zoek naar nieuwe mogelijkheden en innovaties op het gebied van duurzaamheid, hergebruik en klimaatbestendigheid. Zowel overheid als het bedrijfsleven hebben ingezet om in 2050 100 procent circulair te zijn. Een thema dat niet alleen gaat over hergebruik van primaire grondstoffen, maar ook leidt tot nadenken over hoe we onze leefomgeving levenslang bestendig kunnen maken.

Deze doelstelling vraagt om een andere denkwijze bij overheden en het bedrijfsleven én een andere manier van opleiden. VVA Larenstein zal hier de komende tijd aandacht aan besteden bij tal van activiteiten en tijdens de Carrièredag op 13 oktober.

Een levenslange bestendigheid geldt ook voor de VVA. Samen met hogeschool Van Hall Larenstein en Helicon MBO Velp is de afgelopen maanden gesproken over het alumnibeleid en

de toekomst van de alumni van beide opleidingsinstellingen en het statement van 'Levenslang Leren'. Samen met onze zustervereniging Aristaeus, de alumnivereniging van hogeschool Van Hall Larenstein in Leeuwarden hebben we besloten na te denken over een toekomst van één alumnivereniging voor hogeschool Van Hall Larenstein en Helicon MBO Velp.

Zoals geconstateerd tijdens de laatste Algemene Ledenvergadering is het voor de verenigingen vijf voor twaalf en vraagt de aanwas van nieuwe leden met jonge afgestudeerden een hele andere aanpak dan in het verleden.

Wij zullen je als bestuur op de hoogte houden van de ontwikkelingen en de toekomst van de vereniging. Wij hopen je ook te ontmoeten bij de verschillende activiteiten om met elkaar van gedachte te kunnen wisselen.

A fresh wind brings renewal and positivity

Wim Glaap, voorzitter VVA Larenstein

VVA-excursie naar project Waterdunen in Zeeuws-Vlaanderen

Na de zomervakantie begint het excursieprogramma 2017/2018 met een nieuw jaarthema: duurzaamheid. We gaan onder meer innovatieve projecten in de weg- en waterbouw bekijken. Op 15 september is de eerste excursie: het project Waterdunen in Zeeuws-Vlaanderen, waarbij diverse vakdisciplines

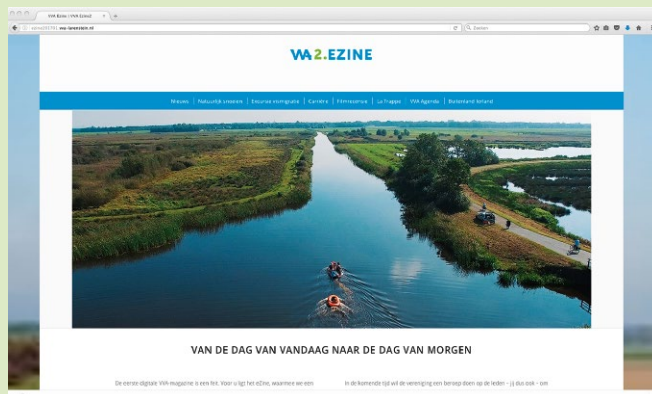
aan bod komen. Het precieze programma is nog in ontwikkeling, maar hier vast een doorkijkje. Waterdunen wordt een 350 hectare groot natuur- en recreatieproject in Zeeuws-Vlaanderen (tussen Groede en Breskens), op de grens van land en zee ofwel zilte natuur.

Diverse werkzaamheden zijn nog in uitvoering. Eind 2018 moet het project gereed zijn. Er wordt geëxperimenteerd met innovatieve vormen van landinrichting, aquacultuur en kustversterking. Op 300 hectare komt een krekensysteem, deels gegraven om de kust te versterken. De provincie en het

waterschap hebben een getijden-duiker door de duinen aangelegd, die het zoute water van de Westerschelde binnenlaat. Waterdunen is een internationale hotspot voor trekvogels. Vanaf de vogeltelpost op de zeedijk, niet ver van de vuurtoren, zijn de passerende vogels heel mooi te observeren. In dit

VVA heeft nu ook een eZine

Op 12 mei is de eerste eZine, het digitale magazine van de VVA, verschenen. Hiermee komt de VVA nog vaker naar je toe. Want ontving je tot nog toe vijf keer per jaar het VVA Magazine, nu komt er vier keer de vertrouwde papieren uitgave in je brievenbus en twee keer per jaar de eZine in je mailbox.

Geen eZine ontvangen? Bijvoorbeeld omdat de VVA niet over je (actuele) mailadres beschikt? Stuur dan een mailtje naar administratie@vva-larenstein.nl. Dan kunnen we alsnog de eZine mailen. Het eZine is ook beschikbaar via onze website www.vva-larenstein.nl.

Felicities aan nieuwe afgestudeerden

Een nieuwe lichter afgestudeerden van hogeschool Van Hall Larenstein en Helicon MBO Velp begint aan zijn carrière. Een aantal zal eerst nog verder studeren. Hoe dan ook, VVA Larenstein feliciteert alle afgestudeerden met het behalen van hun diploma. Een mooi resultaat. Om de felicitaties kracht bij te zetten, is de VVA present tijdens de diploma-uitreiking. Dan krijgen de gediplomeerden ook deze editie van VVA Magazine en de speciale diplomeringsgids *Ready to Go – This is your network* die de VVA jaarlijks maakt, uitgereikt. In het hart van *Ready to Go* staan de adressen van alle studiegenoten uit het afstudeerjaar. Natuurlijk hopen we dat de

nieuwe alumni zich aansluiten bij het VVA-netwerk. Daarom bevat de gids allerlei wetenswaardigheden over de VVA, interviews, felicitaties van werkgevers en tips.

VVA als bindmiddel

Waar een verkiezing Alumnus van het Jaar al niet toe kan leiden! Inmiddels heb ik enkele bestuursvergaderingen, een vergadering met het college van bestuur van VHL, een kennismaking met het bestuur van zustervereniging Aristaeus in Leeuwarden, een algemene VVA-ledenvergadering en een nadere kennismaking met de medewerkers van het VVA-bureau achter de rug. En niet te vergeten de VVA-excursie naar de bierbrouwende monniken van La Trappe in Berkel-Enschot.

Hier troffen wij elkaar weer in levende lijve. 'Wij' dat zijn mijn jaargenoten Marco Visser, Taco IJzerman en Remco van der Veen. Ook jaargenoten Anita Erkelens en Monique Mattheusens hadden zich aangesloten. De excursie was gezellig en het bierdrinken daarna nog gezelliger. Na afloop zijn we de stad ingetrokken, gegeten en daarbij ook weer wat bier gedronken. De dames gingen naar huis, de heren hadden een bed & breakfast geregeld. Allemaal ouder, vanzelfsprekend heel veel wijzer hebben we herinneringen opgehaald, levensgebeurtenissen gedeeld en het over politiek gehad. We hadden dit niet willen missen en gaan dit zeker over doen.

De titel Alumnus van het Jaar heb ik niet alleen verdiend, maar samen met bovengenoemde heren. Marco Visser vertelde in VVA Magazine 1 over zijn leven en carrière na Velp. In dit magazine aandacht voor Taco IJzerman, de tweede medetitelhouder Alumnus van het Jaar.

Ik somde net al diverse vergaderingen op. Tijdens de algemene ledenvergadering van de VVA ben ik voorgesteld als nieuwe vicevoorzitter van onze vereniging. Ik treed ook even op als penningmeester zolang die functie vacant is. De aanwezige leden stemden gelukkig in met mijn benoeming. Samen met de andere bestuursleden ga ik mij graag inzetten voor een toekomstgerichte VVA.

Het allerbelangrijkste is en blijft een VVA als bindmiddel van (niet) afgestudeerde VHL'ers en Heliconners, waarbij nut en noodzaak samen gaan. Dus gezellige bijeenkomsten en de jaarlijkse Carrière-dag in oktober zijn perfecte momenten, waar je jaargenoten kan ontmoeten maar ook studie- en werkervaringen kan delen met aanwezigen die je nog niet kent. Voor studenten en leerlingen, zeker uit het derde en vierde jaar, bieden de activiteiten een prima gelegenheid om alvast een basis te leggen voor een eigen netwerk na Velp, een stage of misschien zelfs een eerste baan. Voor werkgevers is het een laagdrempelige manier om persoonlijk met de nieuwe generatie in contact te komen.

Onze VVA-toekomst ligt besloten in één sterke alumnivereniging voor Velp en Leeuwarden, maar daarover de volgende keer meer.

ERWIN VAN DEN BERG, ALUMNUS VAN HET JAAR

bijzondere gebied bouwt Molecaten recreatiewoningen zoveel mogelijk in het landschap. Hierbij is natuurbeleving een belangrijke waarde. Tot slot gaat de excursie in op het gebied als kustlaboratorium, voor het kweken van zeeplanten en -dieren op het land, op zo'n manier dat het landschap

aantrekkelijk en ecologisch waardevol blijft.

De excursie wordt organiseerd door de regiocoördinator zuid met medewerking van projectleider Dennis van Heumen (BTL Advies). Zie VVA2 eZine, voor een interview met Dennis.

Drie nieuwe lectoren voor duurzaamheid

Hogeschool Van Hall Larenstein heeft op 17 mei Euridice Leyequién Abarca, Derk Jan Stobbelaar en Noël van Dooren benoemd tot lector. Alle drie houden ze zich bezig met verduurzaming van de leefomgeving.

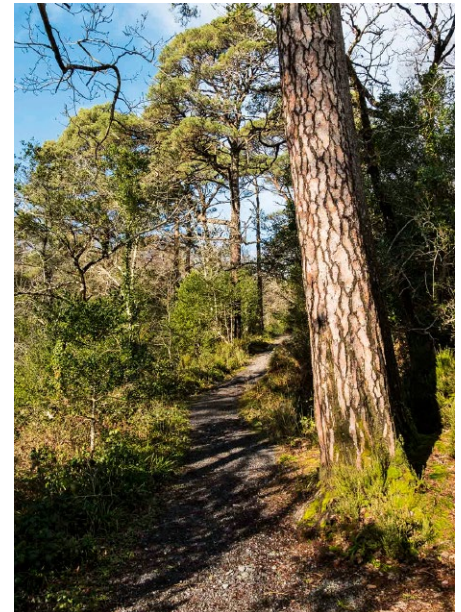
Abarca, lector *Management of Forested Landscapes*, richt zich op klimaatslimme boslandschappen, die bijdragen aan de leefbaarheid van het platteland, ecosystemen in stand houden en meerwaarde geven. Stobbelaar, lector *Sustainable Landscape Management*, wil bijdragen leveren aan het versterken van de relatie tussen natuur en samenleving. Van Dooren, lector *Sustainable*

Foodscapes in Urban Regions, onderzoekt of voedselproductiesystemen op regionale schaal kunnen bijdragen aan duurzaamheid en wat voor effect ze hebben op het regionale landschap.

De drie nieuwe lectoraten van het Delta Areas and Resources Applied Research Centre worden toegevoegd aan de reeds bestaande lectoraten circulaire economie, duurzame visserij en aquacultuur, duurzame riviersystemen, duurzaam landschapsbeheer en duurzaam bodembeheer. Het centrum ontwerpt praktische oplossingen voor een transitie richting een circulaire economie.

Vlnr: Noël van Dooren, Euridice Leyequién Abarca, Derk Jan Stobbelaar.

Waterbuffels, schapen, whisky, vleermuizen en Italiaanse tuinen

Met vijftien deelnemers is er al een mooie afvaardiging VVA'ers naar Zuidwest-Ierland. Wie zich nog wil aansluiten: je kunt nog mee met de buitenlandexcursie van 28 september-1 oktober!

BCS'er Jan van Soest, die al jaren in Ierland woont, gaat met ons op pad. Hij neemt ons onder andere mee naar het Glengariff Forest Park, waar hij een wandeling heeft uitgezet in het afwisselende landschap

met rotsen, bergen, meanderende riviertjes en watervallen. Er zijn vele planten, bomen en wildleven te ontdekken. Andere highlights zijn onder meer een waterbuffelhouder, een Italiaanse tuin met sub-

tropische planten, een bergschapenboerderij, Jameson Middleton Whiskey distilleerderij en nog veel meer.

Meld je aan via www.vva-larenstein.nl

Nieuwe opleiding Management Leefomgeving

Hogeschool Van Hall Larenstein start in september met de opleiding Management Leefomgeving. De opleiding leidt op tot professionals die de nieuwe uitdagingen aangaan in onze stedelijke leefomgeving, aldus VVA-lid Freddy van Dijken. 'De opleiding speelt in op veranderingen in onze

stedelijke gebieden. Er zullen steeds meer mensen in de stad gaan wonen. Dat heeft net als de klimaatverandering een grote impact op de stad. Steden zullen slimmer moeten worden ingericht om ze leefbaar te houden.' De opleiding richt zich daarvoor onder meer op een andere omgang met

energie, zoekt wegen om de negatieve gevolgen van klimaatverandering te verzachten en wil de steden groener maken. De grote uitdagingen vragen een opleiding met meer nadruk op een projectmatige manier van werken, vindt de school. 'Dit betekent dat we bij de opleiding ook veel met andere scholen zullen samenwerken. Voor de opleiding zoeken we dus studenten met sociale en communicatieve vaardigheden.'

Kijk voor meer informatie en het filmpje op: <https://www.hvhl.nl/studeren/opleidingen/bachelor/Management+van+de+leefomgeving>

Personalia

Overleden

03-04-2017
Bas Overmars
Geboren: 24-12-1973
Land- en Watermanagement, afgestudeerd in 1998

Overleden

20-03-2017
Gerrit Lindeboom
Geboren: 1-3-1931
MBO Bosbouw, afgestudeerd in 1957

Overleden

17-12-2016
G.J. Pierik
Geboren: 22-4-1927
MBO Land-, Water- en Milieubeheer, afgestudeerd in 1952

Oud-leerlingen MBO Velp starten camping in Zweden

Tobias Moes en Mirthe Fokker, twee oud-leerlingen van Helicon MBO Velp, vertrokken een paar maanden na hun diplomering naar Zweden. Om eigenaar te worden van Camping Radastrand. De basis van het ondernemen legden zij tijdens de onderwijs-module 'Student Company'.

TEKST YONI HERBERIGS, FOTO'S TOBIAS MOES EN MIRTHE FOKKER

Alle examenleerlingen van MBO Velp volgen lessen in ondernemersvaardigheden en zetten zelfstandig een fictieve onderneming op. De module wordt afgesloten met de wedstrijd Dragon's Den Pitch, waarbij alle leerlingen hun bedrijfsplan presenteren. Zo ook Tobias en Mirthe van de opleiding Outdoor en recreatie. 'Tobias en ik begonnen al tijdens onze schooltijd samen met een klasgenoot een fictief bedrijfje', vertelt Mirthe. 'We ontwikkelden GPS-tochten en verzorgden voor onder andere hotels en campings alle materialen om de GPS-tochten aan te kunnen bieden. Op school kregen we ondersteuning van docenten en peercoaches. Onze coach Erik Versluijs van Versluijs Projects was zelf ooit leerling van MBO Velp en deelnemer van een Student Company. Hij begeleidde ons vanuit zijn eigen ervaring. Nu we zelf een eigen

bedrijf hebben opgestart, merk ik pas echt wat er bij komt kijken. Hier in Zweden is redelijk wat concurrentie, we moeten onze camping actief in de markt zetten.'

Grote droom

Tobias wilde al jaren een eigen bedrijf, maar werkte ondertussen bij outdoor-bedrijfjes in België, Oostenrijk, Frankrijk en Zweden. Altijd op nulurencontracten en vaak in het laagseizoen zonder werk. 'Daarom kwam ik terug naar Nederland met het idee voor een eigen bedrijf. Ik besloot een opleiding te volgen om mijn managementskills te ontwikkelen. Ik kon instromen in het derde jaar van Outdoor en recreatie.'

Daar leerde hij Mirthe kennen. 'Aan het begin van onze relatie zei Tobias al: ik wil een eigen bedrijf', zegt ze lachend. 'Hij

werd enthousiast over een outdoor-bedrijfje in België dat te koop stond. Maar ik wilde niet. Mijn ouders hebben ook een eigen onderneming en ik had er niet een heel positief beeld van. Laat thuis, het werk is nooit af en financieel loop je risico. Tot de vader van Tobias ineens met tickets naar Zweden kwam en ons een fijne vakantie toewenste op de camping die hij had geboekt. Later bleek de camping te koop te staan. Tobias' vader had al contact gehad met de eigenaar. Dat had hij ons mooi niet verteld!'

Stagiairs uit Velp

Uiteindelijk durfde Mirthe mede door de module Student Company de stap aan. 'We keken naar het verdienmodel en dat bleek aantrekkelijker dan ik dacht. Tobias' vader verkocht zijn bedrijf in Nederland en wilde investeerder worden. Bovendien besepte ik: ik hoef niet veel te verdienen, als ik maar gelukkig ben!' En dat zijn ze. Ze sturen een team aan van drie vaste mensen en in het hoogseizoen negen mensen, waaronder stagiairs uit Velp. Tobias en Mirthe doen naast het campingbeheer ook de organisatie van outdoor-activiteiten: kanoën, mountainbiken, GPS-tochten, vloten bouwen et cetera. De opleiding Outdoor en recreatie komt volop van pas. De camping ligt aan het prachtige Råda-meer, waar ze elke dag omheen rijden als ze naar de camping rijden. Misschien wel het allerbelangrijkste: Ze hebben zich nog nooit zo thuis gevoeld als hier in Zweden.

Meer over de camping van Tobias Moes en Mirthe Fokker: www.radastrand.com

Mirthe Fokke (l) en Tobias Moes (r).

Blauwe levensader van Arnhem hersteld

Dit najaar zal in Arnhem de Sint Jansbeek weer langs de Eusebiuskerk stromen. Buro Poelmans Reesink maakte het ontwerp. 'Elk stukje beek hebben we in zijn omgeving ingepast.'

TEKST EN FOTO'S HANS VAN DEN BOS, ILLUSTRATIES BURO POELMANS REESINK

Vlot, stijlvol en tijdloos kabbelt de Sint Jansbeek door de drukbezochte Arnhemse parken Zijpendaal en Sonsbeek (een verbastering van de naam Sonsbeek). Voorbij Sonsbeek houdt de beek abrupt op. Zie je noordelijk van het spoor nog een breed water tussen herenhuizen stromen, aan de centrumzijde ervaar je niets meer van de beek. In de binnenstad herinneren alleen nog enkele straatnamen aan het historische tracé.

Open riool

En dan te bedenken dat de Sint Jansbeek aan de basis heeft gestaan van de ontwikkeling van Arnhem. Niet de Rijn! Vele eeuwen verleidde de beek mensen om zich er te vestigen en bedrijven te starten. Al in de zesde eeuw was er een nederzetting en

vanaf de dertiende eeuw draaiden er watermolens. De Rijn werd pas in 1530 bij de stadsmuur gebracht, in de hoop zo meer handel aan te trekken.

De bedrijvigheid langs de beek groeide uit tot een heuse industrie. Goed voor de welvaart, maar de beek kreeg steeds meer het karakter van een open riool. Probeer de geur eens voor te stellen op een warme zomerdag in de nauwe straten van de binnenstad: een weeïg melange van fecaliën, looizuurresten, zeperig spoelwater en afval van slacht en brouwerij. Dan is het niet gek dat de beek geleidelijk uit het stadscentrum is verdwenen.

Twée fasen

Anno 2017 associëren we beken juist met natuur, cultuur, beleving, extra waterafvoer bij hoosbuien en minder hittestress. Sinds de bovengrondse beek wordt omarmd als beeldbepalend bij de kwaliteitsverbetering van de zuidelijke binnenstad, is het hard gegaan. In februari is de uitvoering gestart en in september zal de beek er volgens de aannemer liggen. Dan stroomt de Sint Jansbeek weer zichtbaar naar de Rijn. Het ligt voor de hand het ontbrekende deel – Gele Rijdersplein, Bovenbeek en Beekstraat tot de Catharijneplaats – in een volgende fase aan te pakken. Hiervoor ligt nog geen concreet plan, laat staan financiële dekking.

Landschapsarchitect Theo Reesink van Buro Poelmans Reesink – tevens docent hogeschool Van Hall Larenstein en begeleider afstudeerprojecten Tuinarchitectuur – is nauw betrokken bij het project en kan als geen ander schetsen hoe de

nieuwe beek binnenkort door de binnenstad stroomt. Samen met medewerkers tekende hij het ontwerp. Vanuit zijn kantoor aan de Zijpendaalseweg kijkt hij uit op de grote weide van park Sonsbeek en op de voorgrond de beek.

Jullie zijn zeer vertrouwd met deze beek. Maakt dat verschil?

'Voor ons is het een bijzondere klus. Het is ook niet zomaar een beek: het is een van de chicste beken van Nederland. De Sint Jansbeek is allesbehalve een recht lijntje, een gootje dat van a naar b stroomt. De beek stroomt van vijver naar vijver, onderdelen van het landschapspark. Het ontwerp in Engelse landschapsstijl zorgt voor verrassingen: hier een grote vijver, daar een smalle stroom door een bos, dan ineens een waterval, vervolgens weer een breed water, enzovoorts. De beek past zich aan bij de ruimte die er is. Die kracht van de beek in het park hebben we proberen te vertalen naar de binnenstad. Daar hebben we er ook geen continue lijn van gemaakt: af en toe is de beek onderbroken. In de historische binnenstad kan de beek dat gootje zijn, maar in het wederopbouwgebied mag het ook breder stromen. Op een plein kan het een waterplek worden. Zo hebben we elk stukje beek in zijn omgeving ingepast.'

Hoe is het idee van de bovengrondse Sint Jansbeek ontstaan?

'Het initiatief ligt bij de Stichting Jansbeek Boven Water, een mooie groep oudere Arnhemse heren. Zij voerden jarenlang lobby, met succes. Acht jaar geleden vroeg gemeente Arnhem ons bureau om

De Nieuwstraat wordt ontoegankelijk voor autoverkeer.

een haalbaarheidsstudie. Met mensen uit die stichting en andere belangstellenden uit de stad hebben we uitgebreid gesproken over mogelijke tracés en het wenselijke ambitieniveau. Daaruit kwam een voorkeursroute, die deels afwijkt van het historische tracé. Want dat kan niet meer door de gebouwen die tijdens de wederopbouw zijn neergezet.

Jaren geleden waren er plannen om in de zuidelijke binnenstad een kunstcluster te ontwikkelen en een haven. Nadat dit plan sneuvelde in de gemeenteraad waren er ook geen ontwikkelaars meer te vinden die in dit gebied in nieuwbouw wilden investeren. De gemeente stelde toen voor om het geld (van de provincie Gelderland) dat gereserveerd was voor de herontwikkeling, te steken in verfraaiing van de openbare ruimte. Het idee was: we maken een netwerk van straten in orde, daarbinnen is dan ontwikkeling mogelijk. In economisch betere tijden komen de ontwikkelaars wel weer terug. Provincie Gelderland ging akkoord, onder de voorwaarde dat het geheel eind 2017 klaar zou zijn.

Een hoofddoel van de herontwikkeling is het verbeteren van de verbinding tussen het historische deel van de binnenstad en de Rijn. De bovengrondse beek is hierbij cruciaal, want hij verbindt op natuurlijke wijze de stuwwal met het uiterwaardgebied. Het stromende water nodigt uit tot volgen. En dat is

precies de bedoeling: dat de nieuwsgierige wandelaar vanuit de binnenstad de beek volgt en bij de rivier uitkomt.'

Hoeveel water gaat er door de beek stromen?

'Normaal zal de beek 30 liter per seconde afvoeren, de waterhoeveelheid die even voorbij Sonsbeek in een pijpleiding verdwijnt. Maar de nieuwe beek kan tot tien maal zoveel water aan. De beek zal ook het regenwater van aanliggende straten en pleinen en van de nieuwe gebouwen afvoeren, en we houden rekening met pittige hoosbuien als gevolg van klimaatverandering.'

Met welk resultaat zijn jullie ontwerpers tevreden?

'Ik zou het heel mooi vinden als het er straks heel vanzelfsprekend uitziet, tijdloos en gewoon onderdeel van de stad. Daarom maken we ook muren die qua kleur bijna hetzelfde ogen als de bestrating.

Het mooiste zou zijn als het lijkt alsof de beek niet ontworpen is. Zoals in park Sonsbeek: zo'n vijver ligt niet nadrukkelijk in het landschap, maar nonchalant tussen

die glooiingen, alsof het zo hoort. Toch is ook daar elke meter en elke bocht bedacht.

Natuurlijk gebruiken wij ook trucjes: vanaf het kruispunt halverwege de Nieuwstraat bijvoorbeeld laten we de beek van heel

Aanleg van de Sint Jansbeek voor de Eusebiuskerk.

breed naar heel smal lopen. Dat maakt de beek visueel korter. De beek gaat heel smal door de waterkering heen, wat heel spannend is. Zo spelen we hier met perspectief, op weer andere plekken met maat en schaal.'

'Die kracht van de beek in het park hebben we proberen te vertalen naar de binnenstad'

Het centrum uit de wederopbouw krijgt sfeer.

De Beekstraat doet zijn naam weer eer aan.

'Fietsinfrastructuur draagt bij aan een langere levensduur'

Infrastructuur die gezond maakt; het lijkt wat tegenstrijdig. Dat is het niet voor Annemiek Tromp. Zij ziet onder meer veel kansen voor fietssnelwegen, vooral langs kanalen. Dit haalt mensen uit de auto om naar het werk te gaan.

Ze is een fan van de OV-fiets en ze kent de beste en mooiste fietsenstallingen. Hoe krijg je dan ook het fietsverhaal tussen de oren bij de 'asfaltboeren' van Rijkswaterstaat? 'Gewoon stug volhouden', zegt Annemiek Tromp, sinds 2009 programmamanager Gebiedsontwikkeling en Ruimtelijke Kwaliteit bij Rijkswaterstaat. '99 procent van mijn collega's keek me aan: fiets? Daar zijn we niet van, we zijn van de snelwegen en vaarwegen. Gezondheid? Daar zijn we ook niet van. Met dank aan onze DG, die wel in is voor innovaties, zijn we er nu wél van. Het begon met fietsveiligheid. Eind 2013 sloot Rijkswaterstaat het fietsveiligheidsconvenant met een aantal partijen. Toen bleken we zelf honderden kilometers fietspad in beheer te hebben. Dit hielp zeker bij het veranderen van de mindset. Nu is het: hoe gaan we die fietspaden inzetten en wat kan er nog meer voor fietsers, niet alleen rondom veiligheid maar ook rondom gezondheid. Hoe krijgen we de automobilist op de fiets?'

Praatplaat

Sinds december is fietsverkeer een officieel thema voor Rijkswaterstaat binnen het domein gezondheid, waardoor het wordt meegenomen bij verkenningen. 'Er wordt bijvoorbeeld bekeken of plannen mogelijk fietsroutes blokkeren. We kijken nu anders naar verbreding van (snel)wegen. Zijn er mogelijkheden om tijdens de verbredingswerkzaamheden die jaren duren, het verkeer van de weg te halen en mensen op de fiets te krijgen?'

Om het thema inzichtelijker en concreet te maken, maakte Tromp een 'praatplaat' voor het idee van een fietsroute langs het Amsterdam-Rijnkanaal, vanaf het hoofdkantoor van Rijkswaterstaat (Westraven) in Utrecht tot in Amsterdam. De reden: 'We hebben sterk ingezet op de verbreding van de A2 Utrecht-Amsterdam en Prorail op spoorwegverbreding, maar kijk ik in onze toren op Westraven

'Vanuit ons kantoor Westraven zie ik een prachtige rechte route langs het kanaal. Met de elektrische fiets of de Speed Pedelec bike zou je zo naar Amsterdam kunnen fietsen'

naar buiten, dan zie ik een potentiële prachtige rechte route langs het kanaal, waarmee je met de elektrische of de nog snellere Speed Pedelec bike zo naar Amsterdam kunt.'

Op de praatplaat plaatste ze duimen omhoog en omlaag om aan te geven waar het voor fietsers goed gaat en waar ze niet verder kunnen, bijvoorbeeld bij bruggen. 'Vanwege de containervaart moeten al die bruggen waarschijnlijk toch omhoog, dus ja, waarom dan niet gelijk de fietsknelpunten aanpakken? Dichtbij de route zijn ook parkeerplaatsen. Dit zijn heel handige overstapplaatsen van de auto naar de fiets.' De praatplaat leidt daadwerkelijk tot praten. 'Het is grappig te zien hoe zo'n kaart werkt. Er komen diverse verzoeken voor een gesprek. Zo krijgen we goed inzicht in alle punten langs de route Amsterdam-Rijnkanaal, waar ontwikkelingen zijn die meegenomen kunnen worden. Allemaal door alleen maar zo'n plaatje te maken!'

Gezondheidsmensen ontmoeten elkaar

De aandacht voor het fietsen begon al eerder in 2015, als aspect van het domein gezondheid en infrastructuur. Onder meer bij de verkenning hoe tussen Tilburg en Den Bosch de leefbaarheid langs en veiligheid van de A65/N65 is te verbeteren. De werkzaamheden starten in 2021. 'De N65 moet verbreed worden. Ik zei: 'Gaan we straks al die fietspaden langs de nieuwe snelweg leggen? Dat is ongezond, dan moeten er weer schermen tussen worden gezet.' We hebben mensen van het ministerie van Infrastructuur en Milieu, GGD, Planbureau voor de Leefomgeving en RIVM benaderd om zitting te nemen in de begeleidingsgroep; allemaal mensen die in het gezondheids- en ruimtelijke domein werken maar elkaar nooit ontmoetten. We nemen als startpunt voor fietsen de Zuid-Willemsvaart. We lopen echter tegen

bijvoorbeeld het Natura 2000-beleid, terwijl we met z'n allen weten dat het voor mensen gezonder is om te fietsen. En het scoort op beleving. De gemeenten willen graag meedoen en provincie Noord-Brabant wil dé fietsprovincie zijn. Voor de A58 tussen Eindhoven en Breda zijn alle berekeningen voor verbreding al gemaakt. Sinds december nemen we ook mee hoe het thema fiets is mee te nemen. Is er tussen Tilburg en Eindhoven een snelfietsroute te maken; bijvoorbeeld langs het Wilhelminakanaal?

Het meenemen van fietsroutes kan leiden tot duurdere maatregelen. Hoe financier je dat, bij wie komen de kosten te liggen? Voor Tromp geen punt: 'We worden allemaal gefinancierd met rijks-geld. Bij Noord-Brabant hebben we aan kunnen tonen dat fietsinfrastructuur bijdraagt aan een langere levensduur. De provincie heeft de fiets inmiddels prominent in beeld en gaat diverse routes uitvoeren. Er is een goede samenwerking met de diverse partijen.'

Omgevingswijzer

Zichtbaar en vooral bespreekbaar maken van de duurzaamheid van plannen, staat in het werk van Tromp centraal. Ze stond aan de basis van de Omgevingswijzer die Rijkswaterstaat samen met ingenieursbureau Arup ontwikkelde om op gestructureerde wijze het bewustzijn en de discussie rondom sociale, ecologische en economische duurzaamheid te bevorderen (www.omgevingswijzer.org). De Omgevingswijzer met twaalf thema's is voor iedereen toegankelijk. Je vult de antwoorden in en aan het eind wordt digitaal de score bepaald. Dat de scan tot verrassende uitkomsten kan leiden, laat Tromp met een voorbeeld zien. 'Voor een nieuwe ringweg scoorden twee varianten op duurzaamheid knalrood. De provincie en de gemeente schrokken ervan. Het upgraden van de oude weg was niet als optie meegenomen. Toen heb ik die variant doorgerekend. De uitkomst was een verrassing, zeker voor gezondheid scoorde het groen. Het project voor de ringweg is stilgelegd en variant drie is het geworden.'

Nog een voorbeeld: de Merwedeburg. Drie varianten zijn uitgerekend, een brug met een nieuwe strook erbij en behoud van de brughoofden en taluds. De derde variant was een ruime overspanning over de rivier, maar wel 20 miljoen duurder. 'Op dat moment in de crisistijd was het credo sober en doelmatig. Maar bij het doorrekenen bleek dat bij de goedkopere brug er 80 miljoen aan compenserende maatregelen getroffen moesten worden. Dit om te voorkomen dat Gorinchem op den duur door stijgende waterstanden wateroverlast zou krijgen. Die 'dure brug met overspanning' bleek dus eigenlijk 60 miljoen goedkoper, omdat gelijk rivierverruimende maatregelen zouden worden getroffen. Nu sorteren we voor op die ruimere vari-

ant. Door het zichtbaar maken van alle informatie en door de gesprekken die je voert, ontstaat het gesprek met alle partijen die ertoe doen; je krijgt een totaalinzicht in wat er allemaal speelt.'

De Omgevingswijzer is inmiddels verplicht bij Rijkswaterstaat, maar ook andere partijen zetten hem in als onderdeel van de Aanpak Duurzaam Grond-, Weg- en Waterbouw (www.duurzaamngww.nl).

Utrecht en Schiedam als pilots

Een van de thema's in de Omgevingswijzer is gezondheid. 'Gezondheid betekende voor Rijkswaterstaat vooral luchtkwaliteit en beperking van geluidshinder. Onze leefomgeving verdwijnt daardoor achter steeds meer schermen. Is gezondheid niet meer? Twee, drie jaar geleden stelde ze deze vraag bij Rijkswaterstaat. Tegelijkertijd was een van de thema's van het ministerie van I&M de gezonde verstedelijking. 'Dat liep parallel. Met de steden Utrecht en Schiedam konden we samen met onder meer de gemeente en Prorail gaan oefenen. Inmiddels zijn we bij vier, vijf grote steden betrokken. Het is een heel proces; hoe krijg je mensen mee? Bij Schiedam speelt de gezondheidsproblematiek rond onder meer de A20 en de A4. Ook aan de waterkant proberen we gebiedsgericht te kijken: al dan niet damwanden, ondertunneling of een weg op palen. En waarom niet bij het station een bootje? Je bent dan zo in Midden-Delfland. En het station: we willen een gezond station. Waarom dan niet marktkramen met tomaten en vis uit de regio. Je zou kunnen denken: wat heeft dat nog te maken met Rijkswaterstaat, maar het gaat mij om gebieden en gezondheid in al zijn facetten.' Tromp borrelt van de ideeën. 'Waarom niet als je toch een geluidsisolatie bij woningen moet plaatsen bijvoorbeeld een isolerende wand van kassen waar je tomaten teelt. Al die plannen komen nu bij elkaar.' Utrecht ging aan de slag met een Living Lab. 'Het gebied vanaf het nieuwe NS-station tot en met de Uithof wordt een gezondheidscluster. Op de Uithof zit al het ziekenhuis en de universiteit. Het RIVM uit Bilthoven gaat ernaartoe. Onze rol als Rijkswaterstaat is de A27 en A28, waar in de oksel de Uithof ligt. Hoe kunnen de snelwegen bijdragen aan de gezonde stad: gaan we stuurloos 'treintje' rijden? Al die vragen pakken we met elkaar aan en dat heeft geleid tot 'RWS maakt ruimte voor gezondheid', een menukaart voor gezond ontwerp (zie www.RWS.nl/innovatie).'

Door de vragen over gezondheid te stellen, zijn er vele radartjes gaan draaien en komt er samenwerking met veel partijen rondom de infrastructuur en het landschap. 'En in Living Labs gaan we proefdraaien.'

TEKST RIA DUBBELDAM EN TAMARA VAN TRICHT

FOTO'S RIA DUBBELDAM

CARRIÈRE

Annemiek Tromp

Opleiding / Rijks Hogere School voor Tuin- en Landschapsinrichting, Tuin- en Landschapsinrichting (1980); Hogeschool van Utrecht, Planologie en Milieukunde (1981)

Werk / Beleidsmedewerker Landschap en Cultuurhistorie bij Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (1983-2004), Programmamanager Nieuwe Hollandse Waterlinie bij Dienst Landelijk Gebied (2004-2009), Programmamanager Gebiedsontwikkeling en Ruimtelijke Kwaliteit bij Rijkswaterstaat (sinds 2009)

Klimaatverandering, duurzaamheid; het komt tegenwoordig elke dag wel aan de orde. In het nieuws, door beleid, in je werk en je privéleven. Soms is het behoorlijk abstract. Trees for All maakt verduurzaming concreet. Voor 10 euro doneer je als particulier of als bedrijf twee bomen. Eén in Nederland en de andere in Bolivia of Filipijnen. VVA-lid Elsbeth Gerritsen, relatie- en programmamanager Bos Nederland bij Trees for All, legt het concept uit.

Help een handje mee: doneer een boom!

Hoe is dit initiatief ontstaan?

'Trees for All bestaat al meer dan vijftien jaar. Het is bekend van CO₂-compensatie. 'Plant bomen en vergroen daarmee je vliegreis', was het devies. In 2011 toen het ministerie van LNV, onder staatssecretaris Henk Bleker de geldkranen dichtdraaide, ontstonden gebieden die niet meer konden worden ingericht, zoals bijvoorbeeld delen van de Ecologische Hoofdstructuur. Hoe doe je dat zonder financiële middelen? Trees for All zag een win-winkans: samen met Staatsbosbeheer en Stichting Nationale Boomfeestdag hebben wij het Nationaal Bossenfonds opgericht om gronden die niet in ontwikkeling gebracht konden worden, alsnog te kunnen inrichten als (nieuwe) natuur. Trees for All werft donaties van particulieren en bedrijven die maatschappelijk betrokken zijn en maatschappelijk verantwoord willen ondernemen. Grondeigenaren als gemeenten, stichtingen, particulieren, provincies en organisaties als Staatsbosbeheer stellen grond beschikbaar. Trees for All brengt deze partijen samen en zorgt daarmee voor de aanleg van nieuwe natuur.'

En werkt deze opzet?

'Jazeker, inmiddels hebben we meer dan 40 hectare in Nederland ingericht, op de website www.nationaalbossenfonds.nl staat een overzicht van de gerealiseerde en lopende projecten. Op dit moment zijn we druk bezig met nieuwe projectlocaties, onder andere in Zuid-Holland en Limburg.'

Zitten er randvoorwaarden aan het concept Trees for All?

'De grondeigenaar moet eerst alle gebruikelijke financiële wegen verkend hebben, voordat ze bij ons voor een

bijdrage in aanmerking kunnen komen. Het gaat hierbij om gebieden waar onvoldoende middelen zijn voor de groene inrichting. Trees for All draagt het laatste steentje bij, kortom het is een cofinanciering. Daarbij moet het gebied als natuur bestemd zijn, zodat het bos toekomstbestendig is en het groen gewaarborgd blijft voor minimaal

Naam: Elsbeth Gerritsen

Woonplaats: Arnhem

Studies: Hogeschool Van Hall Larenstein, Bos- en Natuurbeheer (1991-1997), afstudeerrichting Tropische Bosbouw; NHTV, Recreatie en Toerisme (1997-1999), Hogeschool Arnhem-Nijmegen, post-hbo Adviseur Online Communicatie (2013-2014)

Functie: Relatie- en programmamanager Bos Nederland bij Trees for All (sinds 2016)

de aankomende vijftig jaar. Openbare toegankelijkheid is een andere voorwaarde, niet voor niets is het Trees for All! Kortom, we scheppen de randvoorwaarden om de continuïteit en toekomstbestendigheid te garanderen.'

Het concept is idealistisch, ben je een wereldverbeteraar?

'Het concept is juist heel realistisch. Door deze aanpak worden er gebieden ingericht waar anders niets of weinig mee gebeurt. Op deze manier draag ik een steentje bij aan een duurzamere wereld.'

Wanneer is je missie geslaagd?

'Als we veel hectares nieuwe blijvende natuur in Nederland kunnen aanleggen. Trees for All heeft de intentieverklaring ondertekend van het Actieplan Bos en Hout, waarin een doelstelling van 25.000 hectare nieuwe natuur is geformuleerd. Als we dit kunnen realiseren in samenwerking met alle betrokken partijen en met grondeigenaren, bedrijven, organisaties en particulieren zou dat fantastisch zijn.'

Niet veel Larensteiners zitten in zo'n functie als die van jou. Hoe ben je op deze plek gekomen?

'Mijn brede achtergrond (bosbouw, ruimtelijke ontwikkeling, communicatie, recreatie) samen met mijn uitgebreide werkervaring bij verschillende organisaties als Alterra, Natuurmonumenten, gemeente, een Rentmeesterkantoor sluiten prachtig aan bij mijn functie. Daarbij is Trees for All uniek in Nederland en zijn er weinig soortgelijke functies te vinden.'

TEKST EDWIN VRIEZEN

Faunabeheer met behoud van respect voor de dieren

Hans Dorenbosch (Hogere Bosbouw- en Cultuurtechnische School, 1989) pleit als voorzitter van Wildbeheereenheid Veluwe Noord West voor een meer verantwoord faunabeheer, dat beantwoordt aan de bredere maatschappelijke verantwoordelijkheid die de jager heeft dan uitsluitend het schieten van dieren. Voor VVA Magazine doet hij graag zijn visie uit de doeken, als bijdrage aan een open debat. Cruciaal is een beter voedselaanbod in de leefgebieden, waardoor er in combinatie met beheerst afschot minder overlast ontstaat en minder systematisch afschot nodig is.

TEKST HANS DORENBOSCH, FOTO'S AD GERMING

De aanleiding voor mijn bijdrage is een tv-uitzending van Brandpunt eind april, waarna een stevige discussie losbarstte. In de Brandpunt-uitzending ageerden jagers op de Veluwe tegen het jachtbeleid. Ze voelen zich onder druk gezet om de targets te halen – de Veluwse hertenpopulatie is de laatste tien jaar zo gegroeid, dat de afschotdoelstelling is verdriedubbeld. Ook werkwijzen waar ze niet achter staan worden ingezet, zoals nachthacht en jacht op hoogdrachtige dieren.

Een analyse van de situatie. Wat is er aan de hand? We zijn blij dat er edelherten, wilde zwijnen, reeën, moeflons en damherten op de Veluwe kunnen leven. De maatschappij geeft aan edelherten en wilde zwijnen graag meer de ruimte. Daartoe zijn de laatste jaren veel rasters verlaagd of verwijderd en wildpassages over wegen en snelwegen aangelegd. De dieren kunnen zich (veelal 's nachts) ongehinderd over grotere afstanden verplaatsen. Van de relatief voedselarme

natuurgebieden trekken ze naar de voedselrijkere gronden aan de randen van de Veluwe, waar gras- en maïslanden zijn en natuur met een rijkere kruidlaag en beuken en eiken in beekdal. De ontsluiting van de leefgebieden heeft geleid tot een forse stijging van het aantal wildaanrijdingen, met los van materiële schade soms ook traumatische aanrijdingen en persoonlijk letsel. Ook dierlijk lijden is niet uit te sluiten, al proberen jagers met speciaal getrainde honden aangereden dieren snel op te sporen om het dierlijk lijden zo beperkt mogelijk te houden.

Verder is de wildstand sterk toegenomen door een aantal ontwikkelingen: de hogere frequentie van het aantal mastjaren (eik en beuk), een restrictief jachtbeleid van een aantal terreinbeheerders (jachthouders hebben jachtvrije zones ingesteld), beperking van de wettelijk toegestane jachtmethoden, waardoor jagers minder effectief kunnen jagen, en de toegenomen recreatiedruk. De verhoogde recreatiedruk en het toepassen van minder efficiënte jachtmethoden werken verstrend bij het realiseren van het afschot.

Wildschade

Door de toenemende concentratie van met name edelherten en wilde zwijnen aan de randen van de Veluwe wordt een aantal boeren en kwekers onevenredig zwaar getroffen door wildschade. Schade is er ook in bos- en natuurgebieden, waar

Elke vijf jaar stelt de Faunabeheereenheid Veluwe het Faunabeheerplan vast, die de Gedeputeerde Staten van Gelderland goedkeurt. De verschillende wildbeheereenheden voeren onder regie van de Faunabeheereenheid het faunabeheer uit. Elke wildbeheereenheid bestaat uit zowel jagers, grote terreinbeherende organisaties als particuliere grondeigenaren.

De Wildbeheereenheid Veluwe Noord West bijvoorbeeld met circa 135 leden is verantwoordelijk voor een gebied tussen Harderwijk en Apeldoorn (24.000 hectare). De jagers zetten zich in voor het dagelijks wildbeheer: daar waar mogelijk houden zij toezicht, inventariseren jaar rond de wildstand, verzorgen wildakkers en wildweiden, zoeken aangereden wild op en voeren het afschot uit. Dit afschot is gebaseerd op tellingen in het voorjaar (voorjaarsstand), de gewenste doelstand en de maatschappelijke draagkracht van het gebied.

Via het Faunaregistratiesysteem worden wildaanrijdingen, dood gevonden en geschoten wild gemeld en geregistreerd. Via dit systeem leggen jagers verantwoording af aan de Faunabeheereenheid en daarmee aan de provincie.

edelherten en wilde zwijnen bijvoorbeeld bosverjonging en de ontwikkeling van plant- en diersoorten verstoren. Afschotvrije zones en zones met beperkt afschot, en minder effectieve jachtmethoden versterken de ontwikkeling van grotere concentraties wilde zwijnen, edelherten en damherten. Het aantal edelherten, damherten en wilde zwijnen is de afgelopen jaren dusdanig toegenomen dat de aantallen tot ver boven de vastgestelde doelstanden zijn gestegen. Dit leidt tot grote onvrede bij boeren die zwaar getroffen worden door wildschade. Het Faunafonds vergoedt weliswaar een deel van de schade, maar de boeren ervaren die als te bureaucratisch en onvoldoende. Een aanvullende compensatieregeling zou gerechtvaardigd zijn voor boeren die door de ligging van hun gronden onevenredig veel schade lijden en die bereid zijn om graslandzones beschikbaar te stellen die de dieren als eerste bezoeken en waar ze een belangrijk deel van hun voedselbehoefte vinden. Met zo'n regeling worden de financiële gevolgen van de opvang niet eenzijdig op enkele individuele boeren afgewenteld en wordt meer recht gedaan aan het maatschappelijk belang van edelherten en wilde zwijnen op de Veluwe.

Effectiever beheer

Inmiddels wordt er ook gewerkt aan een effectiever beheer in het door verschillende belangen versnipperde Veluwe. De

betrokken partijen hebben in samenwerking met de Faunabeheereenheid Veluwe enige jaren geleden een regiegroep opgericht. Die streeft door samenwerking naar het oplossen van de wildschade- en wildaanrijdingenproblematiek en naar het

Hans Dorenbos (Hogere Bosbouw-, en Cultuurtechnische school, 1989) is partner en senior rentmeester bij Kendes Rentmeesters Veenendaal BV. In deze opinie reageert hij als voorzitter van Wildbeheereenheid Veluwe Noord West.

Wil je reageren op deze bijdrage? Of wil je zelf graag een opinie insturen? Stuur een mail naar redactie@vva-larenstein.nl of bel met de hoofdredactie: 0317 425880.

ontwikkelen van een zo uniform mogelijke uitvoering van het faunabeheer voor de hele Veluwe. Inmiddels hebben de grote terreinbeherende organisaties, particuliere landgoedeigenaren, vereniging Wildbeheer Veluwe, de wildbeheereenheden, provincie en LTO (agrariërs) beleidsmatige maatregelen vastgesteld. Het aantal dieren wordt teruggebracht naar het aantal dat de plaatselijke omstandigheden en de draagkracht van het gebied aankunnen (de doelstand wordt zo veel mogelijk benaderd). Parallel hieraan komen maatregelen die de leefgebieden op de Veluwe verbeteren. Denk aan herstel en aanleg van wildweiden en wildakkers, en aanwijzing en inrichting van aaneengesloten bospercelen, (daginstanden) waar edelherten en wilde zwijnen rust kunnen vinden. Wanneer ook nog de jachtmethoden worden aangepast, zullen edelherten en wilde zwijnen minder geneigd zijn naar de randen te trekken. Dan ontstaat er naar verwachting minder wildschade, verbetert de verkeersveiligheid en zal door de rust onder de dieren de wildzichtbaarheid toenemen. Tijdens wandelingen en fietstochten zult u zodoende steeds vaker kunnen genieten van onverwachte ontmoetingen met onder andere edelherten en wilde zwijnen. Ontmoetingen die onze mooie Veluwe toch nog een beetje woest en bijster maken.

Kasteeltuin van landgoed Huis Sevenaer.

**‘Elke historische moestuin
heeft een eigen verhaal
en potentie’**

Taco IJzerman heeft een idyllische werkplek gevonden op landgoed Huis Sevenaer. Anderhalve dag per week is hij op deze kasteelboerderij – de laatste in Nederland – tuinbaas en vrijwilligerscoördinator. Verder werkt hij op dit moment voor Stichting Bartiméus aan een moestuin voor mensen met een visuele beperking, schrijft hij voor Stadstuinieren Magazine en vertaalt hij een boek over kleinschalige biologische tuinbouw. Een tuinder in hart en nieren dus.

TEKST EDWIN VRIEZEN

Na een studie International Land- and Watermanagement aan Hogeschool Larenstein en een opleiding Ecological Agriculture aan Wageningen Universiteit startte hij biologisch tuinbouwbedrijf Lusthof de Ommuurde Tuin op landgoed Oranje Nassau's Oord in Renkum. Hij werkte op dat moment anderhalf jaar bij een adviesbureau en merkte dat hij daarnaast ook praktisch aan de slag wilde. Na een jaar of zeven zagen andere landgoederen hoe succesvol hij bezig was en vroegen ze hem om advies over hun situatie. 'Ik heb in opdracht van het ministerie van VROM eerst onderzoek gedaan naar de succesfactoren van historische moestuinen en hoe je ze een functie kunt geven in het heden. De resultaten van dit onderzoek gebruik ik om advies te geven.' In tien jaar begeleidde IJzerman bijna vijftien tuinen naar een nieuwe invulling. Zo kwam hij ook terecht in Zevenaer. IJzerman vertelt: 'In 2012 overleed de laatste particuliere eigenaar, jonkheer van Nispen van Sevenaer. Hij was vanaf de jaren 60 al bezig met biologische en natuurinclusieve landbouw op deze plek. Een jaar na zijn overlijden kreeg ik de vraag of ik hier aan de slag wilde gaan. Nu werken we met 24 vrijwilligers op 50 hectare volgens het gedachtegoed van de jonkheer.'

Sleutelfactoren voor succes

Elk landgoed heeft natuurlijk een unieke ligging en historie. Zijn er desondanks toch gemeenschappelijke aandachtspunten te noemen voor de (her)ontwikkeling van een historische moestuin? IJzerman: 'We hebben in het onderzoek vier sleutelfactoren geïdentificeerd voor een kansrijke invulling. Eén: in welke mate verhoudt de tuin zich tot het landgoed? Is het een recreatieve plek voor de eigenaren of is het een losstaand stuk? Twee: heeft het landgoed een referentie naar een bepaalde periode in de geschiedenis? Als het landgoed is ingericht in de stijl van rond 1700 moet je bijvoorbeeld in de

moestuin geen glas gebruiken, want dat kenden ze in die tijd nog niet. Drie: hoe ga je het beheren? Wordt het een commercieel bedrijf met een ondernemer? Zet je er een werknemer op of doe je alles met vrijwilligers?

Naam: Taco IJzerman
Naam bedrijf: Land & Co (mede-eigenaar)
Vestiging: Wageningen
Medewerkers: Land & Co is een samenwerking van 3 zpp'ers met allemaal hun eigen agenda op het gebied van historische moestuinen, stadslandbouw en biologische landbouw
Opleiding: International Land- and Watermanagement, Hogeschool Larenstein (1995), Ecological Agriculture, Wageningen Universiteit (1997)

www.huissevenaer.com

www.landco.nl

www.historischemoestuinen.nl

www.ommurdetuin.nl

Taco IJzerman is actief op LinkedIn, Twitter en Facebook

En vier, als afgeleide van de eerdere keuzes: hoe ga je de afzet regelen en geld verdienen? Ga je producten leveren aan particulieren, winkels of restaurants? Maak je een eigen merk? In Zevenaer verkopen we onze producten bijvoorbeeld onder andere via restaurant Eet-Lokaal, dat gevestigd is in een pand op het terrein van het landgoed en tegelijkertijd prima bereikbaar is vanuit het winkelgebied, omdat het landgoed en het stadscentrum aan elkaar grenzen. Als je een antwoord hebt op deze vier vragen, heb je een kader en kan je ontwerp, teeltplan en bemensing invullen. Elke situatie is weer anders en de financiering is helemaal afhankelijk van de opdrachtgever en de plek.'

Prijzengeld alumnus-verkiezing

VVA-alumnus Erwin van den Berg heeft Taco IJzerman uitgekozen als een van zijn drie jaargenoten waaraan hij een deel van zijn prijs Alumnus van het Jaar zal uitkeren. Dit bedrag wil IJzerman besteden aan het herstel van de moestuin op landgoed Huis Sevenaer. De oude witlofkas verkeert in zeer slechte staat. Slopen zou een optie kunnen zijn, maar gebeurt nu nog niet. IJzerman legt dit uit: 'We zitten in een spagaat tussen verschillende regels. De kas is onderdeel van een monumentaal tuinbouwcomplex, en mag dus niet gesloopt worden. De asbestdeeltjes in de glaskit die vroeger gebruikt is, zijn wel een reden voor sloop en sanering. We zijn er nog niet uit met de gemeente. De bouwtekeningen voor een nieuwe kas met dezelfde afmetingen op dezelfde plek liggen al klaar.'

De excursies en netwerkavonden van de VVA zijn waardevol

Sinds jaar en dag organiseren de regiocoördinatoren van VVA Larenstein excursies door heel Nederland, naar projecten waar afgestudeerde Larensteiners of studenten actief zijn en naar projecten die vernieuwend of innovatief zijn. Sinds vorig jaar is er ook een buitenlandexcursie en sinds juni netwerkavonden in de regio. Afgestudeerden en studenten kunnen tijdens de excursies en netwerkavonden nieuwe kennis opdoen en netwerken. Hoe waardevol zijn deze activiteiten voor jou? Voor je werk, studie of als uitje? Zijn de activiteiten nog interessanter te maken?

Reacties

Mariska Blankespoor

Tuin- en Landschapsinrichting,
2015
Eigenaar Nature Minded Projects

'De belangrijkste redenen voor het bezoeken van de excursies en netwerkborrels zijn contacten leggen en kennis opdoen.

Tijdens de excursies heb ik veel mensen leren kennen. In de toekomst wil ik dit netwerk gaan gebruiken voor mijn eigen bedrijf. De buitenlandexcursie naar het Ruhrgebied vond ik erg leerzaam door het bezoek aan twee projecten. De overnachting zorgde ervoor dat je sneller in contact kwam met mensen en er was tijd voor langere gesprekken.

De excursies kunnen nog waardevoller gemaakt worden door meer interactie. Hierdoor

zal de vele kennis waarschijnlijk beter blijven hangen en creëer je een actieve sfeer in de groep. Dit kan gedaan worden door een sessie, waarin je de aanwezige kennis gebruikt, of een spel waardoor je de groep op een andere manier leert kennen. Hiermee zouden de excursies voor mij nog interessanter worden. De netwerkborrels lijken mij ook een goed idee, omdat de drempel om hier naar toe te gaan minder groot is dan een excursie.'

Niek Meister

Bos- en Natuurbeheer, 2014
Boomveiligheidscontroleur bij BSN
Bomenservice Inspectie en Advies

'In zijn algemeenheid vind ik de excursies interessant! Ik ben zelf niet vaak in de gelegenheid om deel te nemen, maar als ik het aanbod bekijk, vind ik het jammer dat ik ze niet allemaal kan doen. De excursies verbreden je kennis en nemen je mee naar actuele projecten waar innovatieve oplossingen worden toegepast. Vorig jaar heb ik deelgenomen aan de excursie over de herinrichting van een park in Eindhoven. Inspirerend om te zien hoe het wordt opgepakt met verschillende partijen en tegen welke problemen aangelopen wordt. Voor mijn huidige werk als boomveilig-

heidscontroleur zijn de meeste excursies niet direct relevant, maar ik ga graag mee. Want de excursies stellen je in de gelegenheid om te netwerken en op de hoogte te blijven van nieuwe ontwikkelingen.

Het lijkt mij goed af en toe een excursiedag in het weekend te plannen voor geïnteresseerden die doordeweeks niet kunnen. Wat dat betreft **bieden de netwerkbijeenkomsten in de regio uitkomst.** Zojuist heb ik mij ingeschreven voor de bijeenkomst van 2 juni. Het is niet eens in mijn eigen regio, maar het thema en de bijzondere locatie geven de doorslag.'

Johan Spijkerman

Land- en Watermanagement,
1972
Gepensioneerd

'Persoonlijk hecht ik eraan om elk jaar aan een of meerdere bijeenkomsten deel te nemen. Vooral om kennis op te doen van het thema, bij te blijven in de nieuwe ontwikkelingen van het 'werkveld'. **Alhoewel gepensioneerd sinds 2011, blijf ik graag goed geïnformeerd en ontmoet ik graag nieuwe mensen en 'oude' bekenden.**

Uiteraard is een 'uitje' als zodanig ook welkom. De onderlinge band, saamhorigheid en gezelligheid van deze VVA-bijeenkomsten is een reden op zich om deel te nemen.

Vanuit een breder perspectief is mijn opvatting dat voor alle VVA-leden, aspirant-leden en belangstellenden in het brede werkveld de georganiseerde excursies zeer waardevol zijn voor je netwerk en verbreding van je kennis. Het zijn goede gelegenheden om werkgerelateerde uitdagingen/oplossingen te delen en de onderlinge VVA-band in stand te houden.'

Anneke Leijgraaf

Tuin- en Landschapsinrichting,
2000
Groen- en civieltechnisch medewerker
bij Civilink Ingenieursbureau

'In eerste instantie dacht ik op deze stelling een weinig interessant antwoord te hebben: ik vind het namelijk gewoon leuk om mee te gaan op een excursie. Vooral omdat ik nieuwsgierig ben naar de onderwerpen. En aangezien ik op mijn werk best op 'een eilandje' zit, ga ik misschien ook wel graag mee een beetje om wat breder betrokken te blijven bij het vakgebied. **En soms sta je juist toch ineens te praten over vraagstukken die je tegenkomt in je werk.**

Tijdens de excursies krijg je vaak verrassende kijkjes achter

de schermen en zie je weer hele andere stukjes van Nederland. Sinds vorig jaar eventueel zelfs stukjes buitenland, maar eerlijk gezegd zou ik die misschien toch liever rustig tijdens een eigen reisje bekijken.

Tenslotte is het stiekem ook nog eens best leuk om oude bekenden of juist nieuwe mensen te ontmoeten. Eigenlijk heel waardevol dus die excursies! En hulde aan degenen die ze organiseren!'

Quirijn Brinkman

Student Tuin- en Landschapsinrichting

'Excursies met de VVA zijn waardevol. **Als student krijg je op deze manier mooi de gelegenheid krijgt om een kijkje te nemen bij een collega in zijn of haar werkveld.**

Normaal gesproken werk je als student aan veel verschillende projecten op school; dat is een hele andere wereld. Tijdens een excursie zie je wat er mogelijk is in de praktijk, daarom is het een hele leuke en laagdrempelige manier om eens een keer mee te gaan.

Zo ben ik vorig jaar naar een excursie geweest over de Slingertuinen in Groningen. De interesse komt voort uit mijn

studie Tuin- en Landschapsinrichting. Ik was helemaal niet bekend met dit type tuinen die door Roodbaard zijn ontworpen. Doordat ik met andere studenten, oud-studenten en vakgenoten op stap was, was het een mooie gelegenheid om veel vragen te stellen. En veel foto's te maken. De netwerkvondten lijken mij een waardevolle toevoeging, omdat dat geen hele dag is. Zodat het na studie/werk kan, zeker als je aan het solliciteren bent.'

Rene Bloem

MBO Cultuurtechniek 1980
Sr. adviseur vastgoed / register
taxateur bij Rijkswaterstaat

'Ik ben dit jaar veertig jaar lid van de VVA en ga pas de laatste jaren mee met de excursies. Dat doe ik samen met mijn vrouw Inge die partnerlid is van de VVA. Tijdens de excursies komen interessante thema's aan de orde en ze zijn altijd leerzaam. Je ontmoet (oud-) studiegenoten en het is goed voor je netwerk. Ook het sociale aspect komt aan de orde. Het is altijd gezellig en er heerst een gemoedelijke sfeer. Vakgenoten onder elkaar.

Vorig jaar hebben we deelgenomen aan de buitenlandexcursie naar het Ruhrgebied. We

bezochten onder andere een **"spookdorp" dat in zijn geheel zou verdwijnen voor de bruinkoolwinning. Indrukwekkend en interessant, want in mijn werk heb ik te maken met onteigeningen.**

Ons advies aan de VVA is: ga door met het organiseren van leuke, leerzame en boeiende excursies, blij vernieuwen en probeer ook de jonge studiegenoten te interesseren.'

Veluwefonds zoekt deskundige vrijwilligers met hart voor de Veluwe

Veluwe
fonds

voor economische &
ecologische samenwerking

Het Veluwefonds zet zich in voor de economische en ecologische ontwikkeling van de Veluwe. We zijn een non-profitorganisatie met een ANBI-status. Omdat het fonds nog volop in ontwikkeling is, vragen productontwikkeling, project- en relatiemanagement en de communicatie veel aandacht. We willen ons graag beter profileren en onze slagkracht versterken. Daarvoor zoeken we enthousiaste en deskundige vrijwilligers met een groen hart voor de Veluwe.

Wij zoeken bij voorkeur mensen die:

- wonen, werken en/of hun netwerk hebben op de Veluwe;
- bereid zijn zich ongeveer een halve dag per week in te zetten;
- gewend zijn beleidsmatig of projectmatig te denken en te werken;
- gewend zijn om zowel met overheid, burgers als bedrijven om te gaan;
- het een uitdaging vinden mee te werken aan iets moois als het Veluwefonds.

In overleg is een reiskostenvergoeding mogelijk en voor een notulist van bestuursvergaderingen ook een vrijwilligersvergoeding. Met het Veluwefonds maakt u deel uit van een baanbrekende ontwikkeling die een gebiedsfonds voor een gebied als de Veluwe kan betekenen.

Lees meer op www.vva-larenstein.nl/veluwefonds-zoekt-vrijwilligers.

Voor meer informatie kun je je melden bij
Jan van Muyden
voorzitter@veluwefonds.nl/06 13078089

Stage lopen met beleving?
www.werkenbijdonkergroen.nl

**groen
donker**
vrij spel voor de beleving

Van Buiten

Detachering
Werving & Selectie

Ecologie

Rentmeesterij

Ruimtelijke ordening

Plattelandsontwikkeling

Landschapsarchitectuur

Hydrologie

Cultuurtechniek

Erfgoed

www.vanbuiten.nl
verbindt mens en werk

Big data voor optimaal boombeheer en -beleid

Ook in de bomenwereld zijn big data niet meer weg te denken. Tree-O-Logic uit Harskamp voor boomtechnisch onderzoek en advies heeft daarom voor overheden de softwaretool Treedash® ontworpen: een betrouwbaar instrument voor beleid, begroting en werkuitvoering.

De drijvende kracht achter het nog jonge bedrijf Tree-O-Logic is Bernard Flier. Net als zijn broers Kees en Alexander studeerde hij in Velp Bos- en natuurbeheer aan de toenmalige MBCS en specialiseerde hij zich in boomverzorging. Drie broers met eenzelfde interesse, dat is opmerkelijk. Helemaal omdat het niet van huis uit is meegegeven. Alweer enige jaren zijn de broers eigenaar van Flier boomverzorging. Bernard Flier ontwikkelde intussen een grote interesse in boomtechnisch onderzoek en advies. Het leidde in 2008 tot de oprichting van Tree-O-Logic, waar Bernard, samen met Kees, de dagelijkse directievoering op zich neemt. Inmiddels zijn er negen mensen werkzaam, bijna allen Heliconner of VHL'er. 'We vullen elkaar aan in praktijk- en theoretische kennis en analytische vaardigheden. De mix van mbo'ers en hbo'ers biedt meerwaarde en geeft leuke resultaten.'

Treedash®

Een belangrijk element in het werk bij Tree-O-Logic is boombestanden inventariseren voor opdrachtgevers, met name gemeenten, provincies en waterschappen. Het stimuleerde Fliers toch al grote belangstelling voor het systematisch en betrouwbaar data verzamelen en vooral data-analyse. 'In de bomenwereld worden data veelal niet optimaal benut. Om hierin te voorzien hebben we vorig jaar een eigen softwaretool ontwikkeld, waarmee we data van bomen analyseren en inzichtelijk en overzichtelijk kunnen presenteren.'

Maximaal ontzorgen

Bernard Flier gaat achter een beeldscherm zitten om het te demonstreren. Met het grootste gemak tovert hij telkens de gewenste informatie op het scherm. 'Het was voor ons de uitdaging om data zo eenvoudig

mogelijk te visualiseren. Je selecteert bijvoorbeeld een stad, wijk of straat en met een klik op het gewenste onderwerp krijg je je informatie in staafdiagrammen gepresenteerd: de boomstructuren, boomsoorten, hun functionaliteit, de leeftijdsopbouw, de toekomstverwachting van elke boom. Wat je maar wilt. De opdrachtgever krijgt gelijk inzicht en ziet wat maatregelen aan kosten met zich mee brengen, hoe je het bestek kunt vullen et cetera. Met Treedash® kun je heel handig prioriteren, bijvoorbeeld door te focussen op het centrum of bepaalde wijken. Met de informatie die overheden tot hun beschikking krijgen, kunnen ze beleidsmatig aan de slag, begrotingen opstellen en praktische werkpakketten samenstellen. We willen opdrachtgevers maximaal ontzorgen.'

Tool voor boom en klimaat

Een aantal van hun opdrachtgevers werkt al met Treedash® en een aantal is geïnteresseerd. Intussen denkt Flier alweer verder. 'We willen de tool doorontwikkelen, zodat deze inzichtelijk maakt wat bomen betekenen voor de bestrijding van hittestress in steden en het voorkomen van wateroverlast. Ofwel wat het planten van bomen bespaart op bijvoorbeeld aanpassing van de rioleringscapaciteit of energiekosten van airco-installaties in woningen en gebouwen. Door te visualiseren wat bomen bijdragen aan verkoeling en wateropname, dragen we bij aan kostenbesparing en een betere leefomgeving.' Deze doorontwikkeling van de tool zou een mooie afstudeeropdracht zijn, erkent Flier en doet daarom de oproep: 'We hebben ruimte voor studenten die zich willen richten op klimaat en data.'

TEKST RIA DUBBELDAM, FOTO HANS DIJKSTRA

Landbouw en natuur in balans

De VVA-excursie op vrijdag 19 mei naar het plassegebied van Reeuwijk bood een gevarieerd programma: techniek (boezemgemaal), natuur (natuurbeheer, extensief weidebeheer en waterbeheer Wetlands), geschiedenis (drooglegging Zuid-Holland en ontstaan plassegebied), economie (biologische bedrijfsexploitatie) en sociaal samenzijn (lunch, netwerkbordel en diner).

Ed Stouthamer en Ton de Bruijn van Hoogheemraadschap van Rijnland gaven een boeiende presentatie over het Hollandse water en het waterbeheer van vroeger tot nu. Leuke weetjes: velen weten niet dat er bij Gouda nog een eb- en vloedverschil is, dat het gemaal 40.000 liter/seconde uit kan slaan én dat het ook (zoet) water inlaat voor onder andere de Boskoopse kwekerijen.

Na een korte rondleiding door het gemaal verkassen we naar het Wetlands Informatiecentrum De Watersnip in Reeuwijk voor een boottocht naar de op natuurlijke wijze beheerde polder Oukoop. Tijdens de vaartocht vertelt John van Gemeren van De

Watersnip over de turfwinning en het ontstaan van de legakkers en de plassen.

Rendabel agrarisch natuurbeheer

Aangekomen in de polder doet biologisch melkveehouder Ardy de Goeij uit de doeken hoe hij op 180 hectare weidegrond (100 ha eigendom en 80 ha gepacht van Staatsbosbeheer) een gezonde bedrijfsexploitatie realiseert. De minderopbrengst van de melkkoeien (8.500 in plaats van 11.000 liter) wordt gecompenseerd door de meeropbrengst van de biologische melkprijs. De afgeplagde ecologische oevers leveren minder op, maar daarvoor krijgt hij een bijdrage van Staatsbosbeheer (€ 1.000,-/ha) én het wordt ook niet meegeteld voor de

mest- en fosfaatquota. Eén keer per jaar (voor 15 augustus) maait De Goeij het gras. De schrale en grove snede gebruikt hij als stro in de stallen, waardoor hij weer bespaart op kosten van de aankoop van stro (ook weer € 100,-/ton). Zo zijn de kosten en opbrengsten in balans en wordt er prachtige natuur toegevoegd, hetgeen we zien tijdens een wandeling. Overigens maakt het project deel uit van de natte verbinding Biesbosch-Friese Meren, met het doel de fauna van moerasbewoners te stimuleren (otter, woudaapje, roerdomp, waterspitsmuis e.a.). Het is vrij uniek dat landbouw, natuur, gemeente en waterschap elkaar gevonden hebben en naar ieders tevredenheid met elkaar samenwerken.

De dag sluiten we af met een gezellige netwerkbordel en een prima diner. Al met al een zeer gevarieerd en goed georganiseerd programma met een leuke groep.

TEKST TON AKER, FOTO'S MARTIN LENFERINK

VVA NIEUWS

Foto Christel Klaren

Eerste VVA-netwerkavond bij Knoest

Het nieuwe fenomeen 'regionale netwerkavond' is van start gegaan met een bezoek op vrijdagavond 2 juni aan het multifunctionele bedrijf Knoest van Angelique Zeelen en Willy van Casteren.

Ze lieten hun bedrijf zien en lichtten hun spannende bedrijfsconcept toe. Met hun natuurlijke dagen buiten, teamuitjes, workshops, cursussen, boomverzorging, advies, ontwerp, natuurlijk spelen en groene projecten, spelen ze in op maatschappelijke vragen. De avond werd afgesloten met een gezellige borrel.

Het aantal deelnemers was nog niet zo groot, maar wat wil je in het pinksterweekend! Dus

van de volgende netwerkavond met borrel verwachten we meer.

De bijeenkomsten worden georganiseerd door de regiocoördinatoren, die ook de VVA-excursies verzorgen. Het uitgangspunt is dat veel leden wel geïnteresseerd zijn in VVA-excursies, maar er niet makkelijk tijd voor kunnen vrijmaken. De regionale gezellige VVA-netwerkavonden met een inhoudelijk thema zijn wellicht laagdrempeliger. Wie weet heb jij zelf een leuk idee of zelf een goede locatie voor een korte netwerkavond.

Meld je aan bij het VVA-bureau: 026-3695864.

–advertentie –

25 JAAR
ECO-JOB
MILIEUPERSONEEL

ECO-JOB

25 JAAR!

Al 25 jaar dé specialist in milieubanen
Bekijk alle vacatures op ecojob.nl

AGENDA

Voor excursies, workshops en netwerkborrels houden we je ook op de hoogte via de website, www.vva-larenstein.nl en via de nieuwsbrief.

15 september VVA-excursie Waterdunen

Waterdunen, een 350 hectare groot natuur- en recreatieproject in Zeeuws-Vlaanderen, is een bijzonder gebied op de grens van land en zee met zilte natuur. Diverse werkzaamheden zijn in uitvoering. Er komt een krekensysteem, deels gegraven om de kust te versterken. De provincie en het waterschap hebben een getijdenduiker door de duinen aangelegd, die het zoute water van de Westerschelde binnenlaat. Er wordt geëxperimenteerd met nieuwe vormen van landinrichting, aquacultuur en kustversterking.

28 september t/m 1 oktober Buitenlandexcursie Ierland

Dag 1: Vertrek vanaf Schiphol, 09:20 uur. Cork, aankomst 10:05 uur. Van hieruit met de bus naar Kinsale en Charles fort. De overnachtingen zijn in Bantry.
Dag 2: Bezoek aan een veehouder met waterbuffels en de Italiaanse tuinen in Glengariff.
Dag 3: Wandeling in Glengariff National Park, een rit over het Beara schiereiland en bezoek aan een Kissanes bergschapenboerderij.
Dag 4: Bezoek aan Cobh, de laatste haven waar de Titanic vertrok. Als hoogtepunt: Jameson Middleton Whiskey Distillery. Om 17:20 uur terug naar Schiphol, aankomst 20:05 uur. Zie ook pagina 4.
Meer informatie en opgave: www.vva-larenstein.nl

13 oktober VVA Carriëredag

De VVA Carriëredag is dit jaar voor de tiende keer en heeft als thema circular economy. In de aula van hogeschool Van Hall Larenstein in Velp kan je diverse bedrijven bezoeken.

10 oktober VVA-excursie Park Lingezen

Een nieuw landschapspark van 1700 hectare tussen Arnhem en Nijmegen, onderverdeeld in thema's zoals 'De Park', 'Waterrijk' en 'Landbouwland'.

november Discussieavond Duurzaam Kennisländgoed Larenstein

Een avond onder leiding van Arja Nobel, kwartiermaker voor een duurzaam kennisländgoed. Datum volgt.

VHL Trainingen en Cursussen

Cursusaanbod Velp Korte cursussen

- Praktijkcursus Landschaps-ecologie in het terreinbeheer, start voorjaar 2018, 6 dagen
- Lezen van historisch kaartmateriaal, start 24 oktober, 5 dagen

Vierluik Bodem van Nederland in één dag:

- Bodem van Nederland, start voorjaar 2018, 1 dag
- Cultuurlandschap van Nederland, start voorjaar 2018, 1 dag
- Hydrologie van Nederland, start voorjaar 2018, 1 dag
- Ecologie van Nederland, start voorjaar 2018, 1 dag

Voor informatie bezoek de website www.hvhl.nl/bedrijf/Training+en+Cursussen. Mailen kan ook, info.tc@hvhl.nl

Eenvoudig en zonder moeite de volledige regie over uw boomdata.

Treedash®: beter beheren, analyseren, rapporteren en presenteren.

Treedash® vist selecties van gegevens uit uw systeem en geeft deze weer op een dashboard met een digitale kaart en overzichtelijke diagrammen. Het eindeloos (en vaak ingewikkeld) selecteren in uw beheersysteem is hiermee verleden tijd!

Welke bomen zijn in een bepaalde wijk aan een snoeibeurt toe? Hoeveel bomen vormen een risico voor de omgeving? U weet het met één muisklik. Een directieraming maken voor het snoeien van alle bomen in de gemeente kleiner dan 6 meter? Eén muisklik. Werkt u met een gebiedsindeling? Eén klik op het gebied en u heeft het

totaaloverzicht, of het nu gaat om de aantallen of de kosten. Handig bij het aanvragen van offertes of maken van uw snoeibestand!

Treedash® geeft verantwoordelijken voor boombeheer de regie over de gegevens (weer terug) in handen!

> treedash.nl

tree-o-logic

boomtechnisch onderzoek & advies

T 0318 479 166 @ info@treeologic.nl | www.treeologic.nl